

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 12. september 2007 truffet vedtak i

- Sak nr:** 38/07 (arkivnr: 200700367-11)
- Saken gjelder:** Klage fra A ved advokat B på tingrettsdommer C ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Jon Høyland
Halvor Kjølstad
Trine Buttingsrud Mathiesen
Inger Lise Gjørv
- Inger Lise Gjørv møtte som varamedlem for Wenche Frogm Sellæg, som hadde forfall.
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C

Innledning:

Ved brev av 21. mars 2007 har A ved advokat B inngitt klage på tingrettsdommer C ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer C, som ved brev av 27. juni 2007 har avgitt uttalelse. Sorenskriver D ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

X tingrett, ved tingrettsdommer C, avsa den 22. desember 2006 dom i sak nr. .... Saken gjaldt blant annet spørsmålet om hvem som var bundet som kjøper etter en eiendomstransaksjon. A's klage til Tilsynsutvalget gjelder dommerens uttalelser i domspremissene vedrørende hans handlinger som eiendomsmegler i forbindelse med eiendomstransaksjonen. A hadde status som vitne i saken.

Klager – A ved advokat B – har i hovedsak vist til følgende:

Tingrettsdommer C har i domspremissene gått svært langt i å gi negative karakteristikk og konklusjoner når det gjelder hans handlinger som eiendomsmegler i forbindelse med den omstridte eiendomstransaksjonen. Dommeren har gått klart lenger enn det som var nødvendig for å begrunne domsresultatet. Dommeren har ved dette overtrådt normene for god dommerskikk.

Det vises blant annet til følgende uttalelser i dommen:

Side 10 siste avsnitt:

”Slik retten vurderer faktum etter det som er fremkommet under saksforberedelsen og hovedforhandlingen hadde verken [saksøkte I], [NN] eller A gjort seg opp noen mening om hvem som skulle stå som kjøper i avtalen 31.01.03. [...] Det som var planen var åpenbart å selge andelene videre til en ny kjøper som A skulle skaffe. Det var dermed ikke så viktig for [saksøkte I], [NN] eller A hvem som sto som kjøper i kontrakten av 31.01.03. [Saksøkte I] ville på denne måten tjene penger ved å selge andelene videre til en høyere pris, mens A fikk meklingshonorar en gang til. [...]”

Side 11 første avsnitt:

”For retten er det etter dette åpenbart at både [saksøkte I], [NN], [YY] og A var fullt ut inneforstått med at [saksøkte I] undertegnet på egne vegne og at [saksøkte I] ikke gav uttrykk for, verken direkte eller indirekte, å ha noen fullmakt fra [saksøkte II]. For ingen av de involverte var hensikten at [saksøkte II] skulle anses som kjøper. [Saksøkte II] kan dermed ikke anses å ha blitt bundet av avtalen ved avtaleinngåelse den 31.01.03. [...]”

Side 11 siste avsnitt:

”[...] Retten må bygge på det faktum at alle involverte, herunder megler, var klar over at avtalen av 31.01.03 ikke var inngått med [saksøkte II]. [...]”

Side 12 andre avsnitt:

”[...] Slik retten ser saken, ble A for grådig og ble med på et opplegg som fremstår som i beste fall slurvete, i verste fall som rent bedrageri.”

Side 14 andre og tredje avsnitt:

”[...] Retten er enig med [saksøkte II] og [saksøkte I] i at det kan synes om megler verken har hatt selger eller opprinnelig kjøpers interesser for øye da dekningsalget ble foretatt. For retten er det vanskelig å se noen annen årsak til den lave prisen som er oppnådd ved

dekningsalget enn den måten A har gjennomført dekningsalget på. Retten finner dermed at dekningsalget fra A's side ikke kan anses gjennomført på forsvarlig måte og at dette har resultert i en for lav pris.

Spørsmålet blir så hvilken betydning dette skal få for [saksøker]. [Saksøker] har ikke opptrådt verken uredelig eller uaktsomt i denne saken og rimelighetshensyn tilsier at [saksøker] ikke bør lide tap som følge av de mer eller mindre hasardiøse transaksjoner som A, [saksøkte I], [NN] og [YY] har gitt seg ut på. Særlig må retten peke på at A synes å ha sittet på flere sider av forhandlingsbordet. Selv om retten ser at det har vært ett tett samspill mellom A og [saksøkte I]/[NN]/[YY], synes det også som A ved dekningsalget heller ikke var spesielt opptatt av å oppnå god pris og dermed også redusere ansvaret for [saksøkte I]. Retten er derfor under tvil kommet til at [saksøkte I] ikke kan være erstatningsansvarlig for hele tapet etter dekningsstransaksjonen. Retten har ved sin vurdering også lagt vekt på at [saksøker] må kunne anlegge sak mot A.”

I den ovenfor siterte uttalelsen fra dommens side 12 andre avsnitt, har retten gått lenger enn det partene selv har anført. Dette er en sak med fri rådighet, og retten er dermed rettslig bundet av partenes påstander og anførsler. Uttalelsen har også sett i lys av tvistemålsloven § 144 første ledd nr 4, en uheldig side. I følge bestemmelsen skal retten ”bestemt og uttømmende angi det saksforhold som retten bygger sin avgjørelse paa.” Det er ikke rom for denne typen unøyaktige og høyst unyanserte bemerkninger om mulig rettslig ansvar for andre enn sakens parter. Dette gjelder spesielt når uttalelsen, som her, inneholder en grov beskyldning mot et vitne som ikke har muligheter for kontradiksjon.

Retten har gått meget langt i å gi konklusjoner og karakteristikker av A og har gått klart ut over det som var nødvendig for å begrunne resultatet. Det må i slike tilfeller kreves særlige grunner for å bruke så sterke konklusjoner og karakteristikker som her. En domstol skal ikke kunne tildele skarpe og konkluderende karakteristikker overfor vitner og andre utenforstående personer uten at det er nødvendig for avgjørelsen av saken.

Ærekrenkelsesreglene bidrar også til å fastlegge den ramme som en dommer må holde seg innenfor i sin dommergjerning. I henhold til straffeloven § 249 nr. 3, vil det ikke være straffbart om en dommer som ledd i avgjørelsen av en sak uttaler noe om en person som normalt vil rammes av ærekrenkelsesreglene. Men det gjelder bare så langt dommeren har vært ”*pliktig eller nødsaget til å uttale sig*”, jf. straffeloven § 249 nr 3. I henhold til straffeloven § 249 nr. 2 kreves det aktverdige grunn og en edruelig form for de uttalelser man kommer med.

I dommens side 14 tredje avsnitt gir retten på ny løse betraktninger knyttet til alvorlige beskyldninger mot A. Uttalelsen om at A ”*synes å ha*” henholdsvis ”*sittet på flere sider av forhandlingsbordet*” og ”*ikke vært spesielt opptatt av å oppnå god pris ...*”, er for det første ikke presis nok i henhold til tvistemålsloven § 144 første ledd nr 4, og går for det andre ut over det som er nødvendig for å begrunne resultatet. Heller ikke uttalelsen ”*mer eller mindre hasardiøse transaksjoner som A, [saksøkte I], [NN] og [YY] har gitt seg ut på*” tilfredsstiller presisjonskravet i tvistemålsloven § 144 første ledd nr. 4.

Det nedlegges påstand om at tingrettsdommer C i medhold av domstolloven § 236 annet ledd ilegges disiplinærreaksjon i form av kritikk.

Innklagede – tingrettsdommer C - har i hovedsak vist til følgende:

Det fremgår av NOU 1999:19 s. 326, at det kan være i strid med god dommerskikk å gjøre bruk av unødvendig sterke ord eller uttrykk i rettslige avgjørelser, dersom de er egnet til å virke klart sårende eller infamerende. Domstolskommisjonens uttalelser viser at det skal mye til før premissene i en avgjørelse kan medføre disiplinærtiltak. Dette har også Tilsynsutvalget lagt til grunn i tidligere klagesaker, jf. Tilsynsutvalgets sak nr 110/05.

Etter hennes oppfatning er hun i den aktuelle saken godt innenfor det spillerommet hun har som dommer ved utformingen av en avgjørelse.

Det vises for det første til at uttalelsene i dommens premisser som omhandler A, er en del av rettens bevisvurdering. Retten måtte ta stilling til A's rolle i eiendomstransaksjonen, hans motiver og virkningen av hans handlinger, fordi det fra de saksøktes side ble anført at meglerens opptreden måtte få betydning for rettens vurdering av det rettslige spørsmål som saken omhandlet.

Det vises til følgende anførsler fra saksøkte II slik de er gjengitt i dommen:

Side 6 siste avsnitt:

”Det forhold at [saksøkte I] sto registrert som styremedlem var ukjent for [saksøker] og A på tidspunktet for avtaleinngåelsen og de kan derfor ikke påberope seg Foretaksregisterlovens § 10-1. Verken [saksøker] eller A har foretatt de nødvendige undersøkelser for å forsikre seg om at [saksøkte I] har rett til å tegne [saksøkte II].”

Side 7 fjerde avsnitt:

”Ordet [*saksøkte II] eller ordre* er påført av A, uten forhåndsavklaring med autorisert hold hos [saksøkte II]. Om [saksøkte I] var til stede da A foretok påtegningen, er ikke avgjørende. [Saksøkte I] har forbeholdt seg retten til å anvise en annen kjøper. Han var selv uansett personlig ansvarlig.”

Side 7, siste avsnitt:

”Megler har vært på alle sider av bordet og drevet butikk i butikk i butikken, noe som igjen har medført at prisen ble uforholdsmessig lav. Det kan ikke gå ut over [saksøkte II] at [saksøkers] megler ikke ivaretar [saksøkers] interesser.

Når retten kom til at saksøkte II ikke var bundet av eiendomshandelen, var dette begrunnet med at saksøkte I ikke hadde fullmakt til å undertegne på saksøkte IIs vegne, og at dette ville vært klart for megleren, A, dersom han hadde undersøkt fullmaktsforholdene.

Saksøkte I har anført følgende:

Side 9 første avsnitt:

”[...] Megler har ved sine forskjellige forsøk på salg i denne saken ikke hatt kjøpers interesser for øye, og i hvert fall ikke ved dekningsalg. Det må stilles spørsmålstegn ved hvor meglers lojalitet har vært. Det vises også til at megler i retten opplyste at han fortalte interessenter at det var snakk om dekningsalg. [...]”

Når retten har vurdert det slik at A ”ble med på et opplegg som fremstår som i beste fall slurvete, i verste fall som et rent bedrageri”, er ikke dette å gå lengre enn partene har anført.

Dersom klageren har ment å anføre at domsgrunnene er så ufullstendige at tvistemålsloven § 144 ikke er tilstrekkelig iaktatt, er dette en saksbehandlingsfeil som kan medføre opphevelse av dommen. Dette spørsmål ligger utenfor Tilsynsutvalgets kompetanse.

Det er i dommen ikke konkludert med at A har gjort seg skyldig i bedrageri. Retten har uttalt at i verste fall fremstår handlingene som et bedrageri. Hun er enig i at retten ikke skal tildele skarpe og konkluderende karakteristikk overfor vitner og andre utenforstående personer uten at det er nødvendig for sakens avgjørelse. A hadde en sentral rolle i den eiendomstransaksjonen som dommen omhandlet, og det var derfor nødvendig for rettens avgjørelse å ta stilling til hans rolle, motiver og virkningen av hans handlinger.

Uttalelsene på side 14 i dommen om at A synes ”å ha sittet på flere sider av forhandlingsbordet” og ”ikke vært spesielt opptatt av å oppnå god pris” er også en del av rettens bevisvurdering. Uttalelsene går ikke ut over partenes anførsler i saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstolloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstolloven § 236 første ledd.

Tilsynsutvalget kan etter domstolloven § 236 fjerde ledd ”ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig”. Dersom et forhold kan gjøres til gjenstand for kjæremål eller anke til overordnet domstol, kan utvalget ikke vurdere dette. Dette innebærer bl.a. at premisser for rettsavgjørelser i utgangspunktet er unntatt fra vurdering av utvalget. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke. Dette gjelder selv om klageren i dette tilfellet var vitne i saken, og derfor selv ikke kan fremsette anke eller kjæremål.

Utvalgets kompetanse til å behandle klager over uttalelser vedrørende premisser i rettsavgjørelser er nærmere utredet av Domstolkommisjonen i NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte. Her fremgår det at utvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales videre at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse.... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

A's klage gjelder dommerens uttalelser i domspremissene om A's handlinger som eiendomsmegler. Han har blant annet anført at retten har gått ut over partenes anførsler, og har i den sammenheng vist til at retten i denne saken var rettslig bundet av partenes påstander og anførsler. Spørsmålet om retten har gått ut over partenes anførsler og påstander, er et forhold som kunne vært brukt som grunnlag for anke over saksbehandlingsfeil. Tilsynsutvalget er derfor avskåret fra å gå inn i denne vurderingen, jf. domstolloven § 236 fjerde ledd. Det samme gjelder klagerens anførsel om at

domsresultatet ikke er tilfredsstillende begrunnet i henhold til tvistemålsloven § 144 første ledd nr. 4.

Domspremissenes omtale av A's handlinger som eiendomsmegler i forbindelse med den omstridte eiendomstransaksjonen, fremkommer som ledd i rettens begrunnelse for domsresultatet. Tilsynsutvalget kan ikke overprøve rettens vurdering når den har funnet det nødvendig å gå inn på A's handlinger som eiendomsmegler ved vurderingen av saken. Utvalget kan imidlertid vurdere om dommeren, ved å bruke unødvendig sterke ord og uttrykk, har opptrådt utilbørlig og i strid med god dommerskikk.

Som et generelt utgangspunkt viser utvalget til at dommere må ha et ansvar for å utforme domspremisser på en hensynsfull måte overfor berørte personer, og for at det ikke brukes formuleringer som kan påføre disse unødvendige belastninger. Samtidig skal det forholdsvis mye til før premissene i en avgjørelse gir grunnlag for disiplinærreaksjon overfor dommeren. En dommer har plikt til å gi en dekkende beskrivelse av de faktiske forhold, og til å gjøre rede for de vurderinger som ligger til grunn for den enkelte avgjørelse. Dommeren må derfor ha en stor grad av frihet til å skrive hva han eller hun mener, selv om det kan føre til at noen føler seg krenket.

Tilsynsutvalget finner at omtalen av A's rolle i forbindelse med den omtvistede eiendomstransaksjonen på side 10 og 11 i dommen, er saklig og nøkternt utformet uten at det er gjort bruk av negative karakteristikk. Også uttalelsene på side 14 om at A synes å ha *"sittet på flere sider av forhandlingsbordet"* og *"ikke vært spesielt opptatt av å oppnå god pris"*, anser utvalget som en saklig beskrivelse av rettens oppfatning. Selv om det her gis et negativt bilde av A's opptreden som eiendomsmegler, inneholder formuleringene ingen unødvendig sterke ord og uttrykk, men gir klart uttrykk for hva retten legger til grunn for avgjørelsen. Formuleringen *"mer eller mindre hasardiøse transaksjoner som A [m.fl.] har vært med på"*, er på samme måte en naturlig del av domsgrunnene. I sin sammenheng fremstår heller ikke denne formuleringen som utilbørlig.

Formuleringen *"Slik retten ser saken, ble A for grådig og ble med på et opplegg som fremstår som i beste fall slurvete, i verste fall som rent bedrageri"* inngår som et ledd i rettens vurdering av spørsmålet om hvem som var bundet som kjøper etter den omstridte eiendomstransaksjonen. Uttalelsen må ses i sammenheng med at A's handlinger etter rettens oppfatning spilte en sentral rolle i tvistes spørsmålet, og at retten fant grunn til å tillegge A's motiver vekt ved vurderingen. Selv om Tilsynsutvalget ikke kan overprøve retten i dette, finner utvalget likevel at dommeren her kan ha gått noe lenger enn det som strengt tatt var nødvendig for å klargjøre domsgrunnene. Utvalget finner likevel ikke at hun derved har gått utenfor de vide rammene som en dommer har ved utformingen av domspremisser. Dommeren kan derved ikke bebreides for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C.